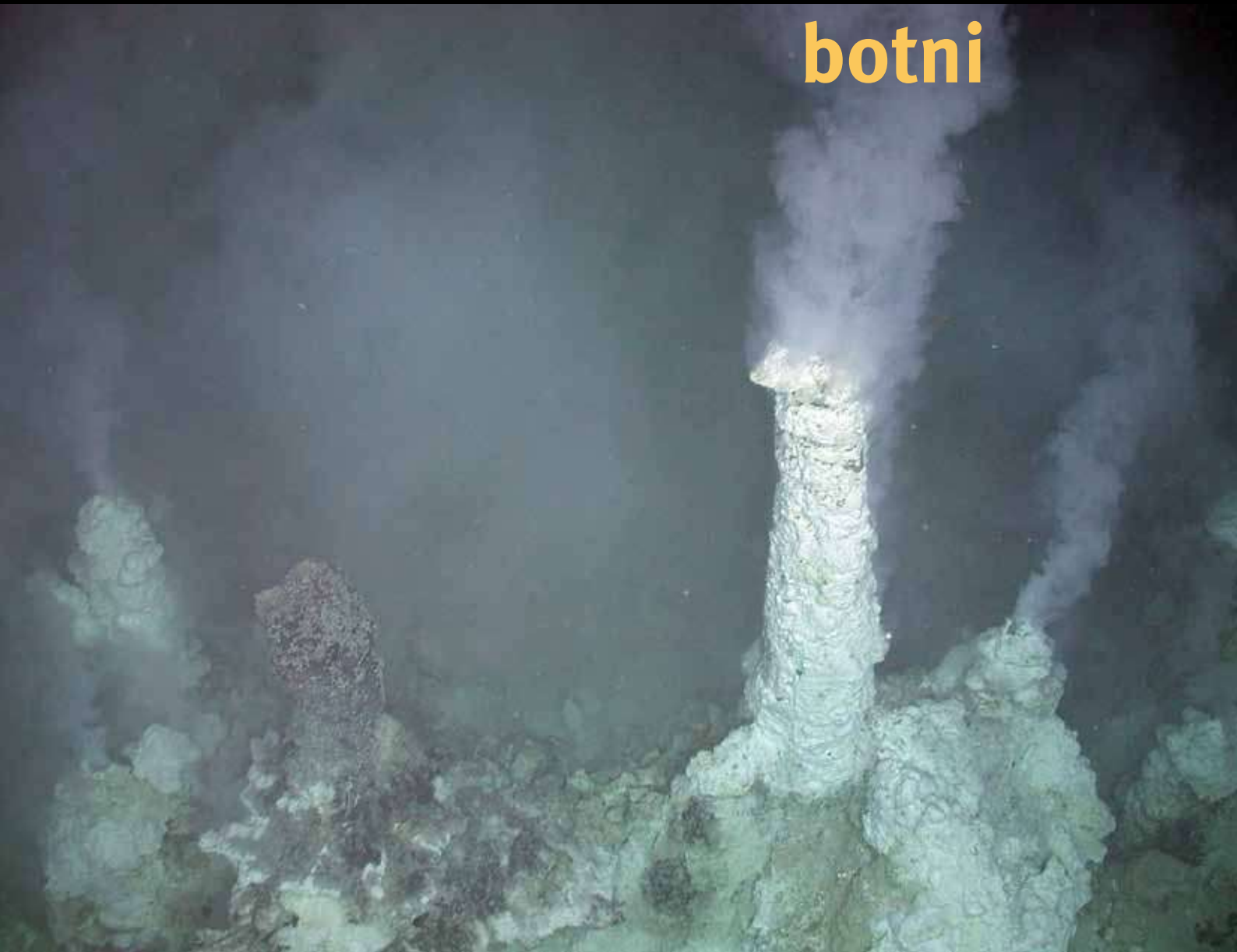

Heitir skorsteinar á havsins botni

Dømi um ein skorstein frá East Scotia Ridge. Her sæst, at ymisk evnir goysa úr skorsteinunum.

ANNI DJURHUUS
PhD-lesandi

Á myndini sæst ein Kiwa krabbi. Hetta slagid er ongantíð sæð áður. Hárini á bringuni eru dekkad av smáverum sum krabbin greiður av og etur.

RANNSÓKNARFERÐ: Áðrenn 20. öld varð hildið, at einki kundi liva í æviga myrka og kalda djúphavinum. Nú vita vit, at havið, djypri enn 200 metrar, er størsta búøki í heiminum. Eg var við umborð, tá RRS James Cook var á rannsóknarferð í Indiska Havinum.

4. november til 22. desember 2011 varð ein rannsóknarferð gjørd í Indiska Havinum við einum rannsóknarskipi, ið kallast RRS James Cook. RRS er stytting fyri Royal Research Ship. Siglt var frá Cape Town til útsynningsryggin í Indiska Havinum.

Endamálið við rannsóknarferðini var at kanna sokallaðar heitar skorsteinar á havsins botni („hydrothermal vents“), ið ongantíð hava verið kannaðir áður, umframt at kanna menniskjaligar ávirkanir á havumhvørvíð á leiðini.

Funnir í 1977

Ikki fyrr enn í 1977 varð havsins botnur granskaður so mikið,

at „hydrothermal vents“ vórðu funnar. Evnini, sum goysa upp úr skorsteinunum, eru sera orkurík tøðsølt, ið smáverur, t.d. bakteriur, eta. Av tí at smáverurnar kunnu brúka hesi evni sum orkukeldu, eru tær grundarlag undir eini vistskipan kring hesar skorsteinarnar, tí tær verða etnar av øðrum djórum.

Evnini, sum goysa upp úr skorsteinunum, eru sera orkurík tøðsølt

Boðin við á ferðina

Vegleiðarin hjá mær á universitetinum í Oxford bjóðaði mær við

á henda túrin at taka prøvar til mína PhD ritgerð. Mín uppgáva á túrinum var at taka prøvar av smáverum.

Hetta var ein sera týðningarmikil partur av vistskipanarkanningini, tí uttan smáverurnar høvdu eingi onnur djór verið á støðunum, vit

kannaðu. Granskingin fer tí at geva okkum møguleika at skilja vistfrøðina í hesum umhvørvinum betur.

Granskararnir umborð á RRS James Cook kannaðu sera nógv ymisk viðurskifti í djúphavinum. Alt frá sniglum, krabbum og korallum til havfrøðilig viðurskift, so sum hita, salt og iltinnihald, vórðu kannað.

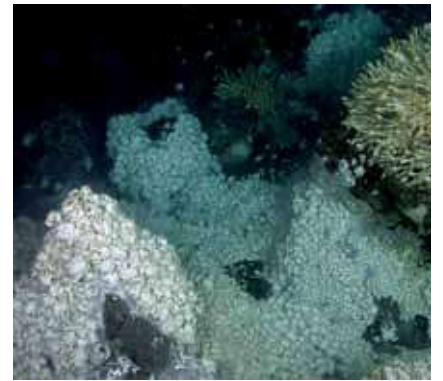
„Hoff“-krabbin

Eitt tað stuttligasta við túrinum var heilt vist at vera við til at finna djór, ið ongantíð áður eru sædd.

Millum annað kann nevast tann kendi „Hoff“-krabbin ið er eitt slag av Kiwa krabba (sí mynd). Hesin krabbin, ið er uppkallaður eftir David Hasselhoff (Baywatch), var fyrstu ferð funnin sunnan fyri Suður

Sjónotir og "stalked barnacles" (serligt slag av gjari) nær við ein av skorsteinunum.

Á hesi myndini eru nógvir Kiwa (ella „Hoff“) krabbar at síggja (tað hvíta á myndini). Hesir vórðu fyrstu ferð funnir í 2009 á East Scotia Ridge sunnan fyri Suðuramerika. Teir eru tó ikki sama slag sum teir, vit funnu í Indiska havinum.

Amerika, og hevur verið sera nóg umrøddur í bretska kringvarpinum BBC og ymiskum altjóða tíðarritum teir síðstu fyra mánaðimar.

„Hoff“-krabbin dyrkar smáverur á bringu og ørmum sínum. Tá eitt nóg tjúkt lag av smáverum er komið á bringuhárini, fer hann undir tann sonevnda „Kiwa“-dansin, har hann

greiðir smáverurnar av bringuni oman á armarnar, so at hann fær etið tær.

Kiwa-krabbin sæst ofta nærhendis opunum á skorsteinunum. Hetta kemst av, at teir tola sera væl hita. Her eru flest tøðsølt hjá smáverunum at liva av, og tí kunnu krabbarnir útvega sær nógva føði.

Ógloymandi ferð

At finna tílík djór og síggja tey í teirra natúrliga umhvørvi er ógvuliga for-kunnugt. Slíkar rannsóknarferðir geva veruliga einum ungum og vón-ríkum lívfrøðingi blóð á tonnina til at halda fram við granskingini. Ferðin var stutt sagt ógloymandi.

HYDROTHERMAL VENTS

Hydrothermal vents í djúphavinum eru aloftast at finna, har kontinentalplátur mótast.

Tvær kontinentalplátur kunnu liggja nær, men flyta seg sera spakuliga hvør frá aðrari. Hetta ger, at vatn sleppur at renna inn ímillum rivur, ið eru á havbotninum. Hetta vatnið rennur inn og kemur so nær magmaðini undir jarðarskorpuni, at tað hitnar og verður trýst upp úr havbotninum saman við ymiskum evnum.

Evnini, sum spríkja upp úr havbotninum, fella niður aftur á havbotnin, og burtúr hesum koma landsløg ella formar úr svávuli og jarni, sum minna um skorsteinar, haðani navnið Hydrothermal vents kemur.

